

O návrhu na připravovanou změnu pojetí školních poradenských pracovišť jednalo ministerstvo školství s vybranými řediteli pedagogicko-psychologických poraden. Až v druhé polovině listopadu byla Asociace pracovníků pedagogicko-psychologických poraden podle její předsedkyně (a ředitelky liberecké PPP) Jany Hlavové přizvána na jednání s pracovníky ministerstva školství, na kterém byla informována o plánovaných parametrech, od nichž by se odvíjela velikost úvazků těchto odborníků pro školy. „Tehdy jsem upozornila, že by o tomto tématu bylo vhodné s naší asociací jednat, na čemž jsme se nakonec domluvili,“ říká J. Hlavová.

Podpora školních poradenských pracovníků je podle ní bezpochyby potřebná. Chápe ji jako vstřícný krok. Odborný poradenský pracovník ve škole může podstatně pružněji reagovat na vývoj situace, na změnu potřeb konkrétních žáků, tomu poradny se svými objednávkami lhůtami nemohou konkurovat. „Vnímám navrhovanou změnu i jako snahu o posunutí komunikace mezi školami a poradnami z hlediska péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami,“ říká. Snaha o změnu vytváří příležitost, na podmínkách a parametrech, které jsou navrhovány, podle ní ale v praxi nepanuje shoda.

Dosavadní financování z různých projektů evokuje stále ověřování projektu, jako by se stále hledala cesta. „Věřím tomu, že se MŠMT snaží o koncepční přístup, systém zapojení pedagogicko-psychologických poraden ale připraven není. Plánované změny mají v relativně krátké době jednoho roku významně ovlivnit práci poraden, z nichž některé jsou dlouhodobě personálně poddimenzované. Sehnat psychologa je v řadě míst republiky nesmírně obtížné,“ vysvětluje s tím, že zejména lokality s velkým množstvím malých škol bude velmi obtížné plánovanými mikroúvazky pokrýt.

I představitelům APPP pracovníci z MŠMT tvrdili, že vysoké školy ukončuje velké množství absolventů psychologie a speciální pedagogiky, kteří zatím do poradenství nastupovat nechtějí. Cílem tedy je přilákat je do poraden a do škol. „Věřím, že se to může podařit v krajích, kde mají tyto vysoké školy sídla, ale v ostatních krajích bude situace vždycky obtížnější,“ upozorňuje J. Hlavová.

Otázkou je i nastavení parametrů pro nárok na velikost úvazku pracovníka. Skutečnost, že za obsazení škol do 179 žáků by měly být de facto odpovědné poradny, je přivede podle J. Hlavové do velmi nepříjemné situace – budou totiž moci zaměstnávat tyto „terénní pracovníky“ pouze na miniúvazky (školy do 100 žáků by měly mít nárok na 0,2 úvazku, do 179 žáků pak na 0,4 úvazku), což nebude pozice příliš lákavá. „V návrhu schází možnost spojit například půl úvazku na škole jedné s 0,2 na škole jiné, nepočítá se s prostupností mezi pracovníky zaměstnanými poradnou a školou,“ vysvětluje. Problémy podle ní nastanou i s logistikou jejich práce. Přináší příklad ze svého regionu: „My bychom měli zaměstnávat pracovníka, který bude mít na starosti tři školy – jednu třeba ve Frýdlantu, druhou v Jindřichovicích pod Smrkem a třetí v Sychrově. Vzdálenost mezi nimi je kolem 80 kilometrů. Bude mít pomůcky na každé škole, nebo bude cestovat s kufrem? Bude mít na každé škole vybavenou pracovnu? Je příliš mnoho nezodpovězených otázek. Koho bude nabídka takové práce lákat? Nevím,“ poznamenává.

J. Hlavová také upozorňuje, že pokud bude zaměstnavatelem, bude trvat na tom, aby měli všichni zaměstnanci srovnatelné podmínky pro práci. A obává se, že v tomto modelu to nebude moci zajistit. Dalším problémem je přijímání nových pracovníků, zejména absolventů. „V současnosti zhruba měsíc po přijetí nového pracovníka se průběžně účastním každého vyšetření, každé konzultace, nastavujeme společně úroveň poradenské práce,

bavíme se o legislativě, zjišťuji kompetentnost pracovníka atd. Nedá se očekávat, že absolvent bude na všechny taje poradenské práce připraven, že zná lokalitu a její zvláštnosti, že zvládne nejrůznější krizové situace. V době, kdy bych se musela takto věnovat školnímu poradenskému pracovníkovi, který bude zaměstnancem poradny, bude ostatní poradenská práce stát,“ vysvětluje další z úskalí navrženého modelu ředitelka.

Nejasno panuje i v oblasti metodického vedení školních poradenských pracovníků. K těm, kteří budou zaměstnanci poradny, bude mít tato PPP povinnost metodického vedení, k těm, kteří budou zaměstnaní školou, ji mít nebude. To by dělilo tuto skupinu pracovníků do dvou s rozdílnými podmínkami pro práci. A pokud by poradny dostaly změnou legislativy povinnost metodického vedení všech, znamenalo by to další zátěž pro už nyní „přeúkolované“ pracovníky poraden. „Bylo by dobré, kdyby se do tohoto metodického vedení zapojil Národní pedagogický institut, který má svá centra v každém kraji. V době IPPP a pak NÚV jsme tuto metodickou podporu dostávali, teď nám schází,“ poznamenává J. Hlavová s tím, že by se tak mohlo dosáhnout jednotného standardu výstupů.

Jedním z velkých kamenů úrazu bude rozdělení kompetencí ředitele školy a ředitele poradny. Kdo bude odpovídat za práci školního psychologa nebo speciálního pedagoga? Za jeho docházku, za dodržování pracovní doby, za náplň práce, za kvalitu práce, za odměňování...? Měl by to být zaměstnavatel – tedy ředitel poradny. Přesto by měl být úkolován ředitelem školy, protože bude součástí jejího školního poradenského pracoviště, které mu podléhá. „Bude složité najít vyvážený způsob řízení těchto pracovníků, kteří budou mezi ředitelem poradny a ředitelem školy. Navíc – jako pracovník poradny by se měl starat o její klienty, ale ne všichni žáci, kteří ve škole potřebují pomoc školního psychologa nebo speciálního pedagoga, jsou klienty poradny. Poradenští pracovníci také musí řešit informovaný souhlas, musí respektovat GDPR. Pro všechny zúčastněné by to bylo velmi obtížné,“ vypočítává další komplikace modelu. A je otázkou, jestli jsou všechny řešitelné očekávanou změnou legislativy, školského zákona, zákona o pedagogických pracovnících, poradenské vyhlášky, možná se kvůli rozdělení kompetencí při zaměstnávání a úkolování bude muset sáhnout i do zákoníku práce.

I předsedkyně Asociace PPP upozorňuje na nejednotnost současné praxe v odměňování poradenských pracovníků. Odborní pracovníci PPP jsou v některých krajích zařazováni do 13. platové třídy, v jiných zase pouze do 12. platové třídy, a to navzdory tomu, že jsou třeba autory odborných publikací, že se věnují přednáškám, že metodicky vedou výchovné poradce, kteří jsou většinou zařazováni o třídu výš. Podobná nejednotná situace je i ve školách u tamějších psychologů a speciálních pedagogů.

„Bude třeba také přesně definovat náplň práce. V současnosti je práce psychologa a speciálního pedagoga v poradně čistě diagnostická, ve škole jde naopak obvykle o práci intervenční. V poradnách se zpracovávají doporučení podpůrných opatření, což obnáší spoustu administrativy. Obávám se, že pokud bude tlak na obsazení míst školních poradenských pracovníků, řada odborníků z PPP dá přednost mnohdy zajímavější intervenční práci ve škole a systém PPP by tak mohl být ohrožen, protože by mohly mít pro svoji diagnostickou práci ještě méně psychologů a speciálních pedagogů než v současnosti,“ upozorňuje na další a další rizika spojená s navrženým modelem předsedkyně APPP J. Hlavová.